

Notat

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Medarbejderejede daginstitutioner

I Budgetaftalen fra Budget 2025 blev det besluttet, at Københavns Kommune skal undersøge muligheden for at oprette en forsøgsordning med medarbejderejede daginstitutioner inden for eksisterende lovgivning:

Københavns Kommune skal være en pioner i bestræbelserne på at frigøre daginstitutionerne og styrke medarbejdernes engagement i deres arbejdsplads. Budgetparterne forpligter sig derfor til at undersøge mulighederne for en forsøgsordning med medarbejderejede daginstitutioner inden for rammerne af den eksisterende lovgivning. Inspirationen kommer fra Sverige, hvor der findes børnehaver organiseret som aktieselskaber, her kan medarbejderne købe medarbejderaktier i den daginstitution, hvor de er ansat. Dette skaber tilfredse medarbejdere, der ofte bliver i mange år og påtager sig et stort ansvar for deres institutions udvikling. Medarbejdernes trivsel bidrager samtidig til, at børn og forældre får en bedre oplevelse af daginstitutionen.

I dette notat beskrives først de medarbejderejede daginstitutioner i en svensk kontekst og dernæst mulighederne for at etablere medarbejderejede daginstitutioner i en dansk og en københavnsk kontekst.

Rammer for private daginstitutioner i Sverige

I Sverige er vuggestuer og børnehaver samlet under betegnelsen *förskola*, hvor børn i aldersgruppen 1-5 år kan blive passet hos både kommunale og private aktører. I 2023 blev 21,6 % af alle svenske børn passet i en privat förskola. I samme år blev 11 % af alle københavnske børn passet i privat institution.

I Sverige skal de private daginstitutioner tilbyde plads til alle børn inden for kommunegrænsen, medmindre kommunen specifikt har tilladt institutionen at fravige dette grundet særlige aktiviteter. Kommunen tildeler institutionerne et tilskud baseret på antallet af indskrevne børn. For forældrene indebærer dette, at det ikke er dyrere at få deres barn passet i en privat daginstitution sammenlignet med en kommunal. I Danmark har kommunen ikke anvisningsret til private daginstitutioner. De private daginstitutioner i Danmark kan dog kun afvise at optage børn, hvis der ikke er plads i institutionen, eller hvis

30-09-2024

Sagsnummer I F2

Dokumentnummer i F2
6361482

Sagsnummer i eDoc

Sagsbehandler
Simon Divad Hinsby Mathiesen

optagelsen strider mod lov om udsatte boligområder. De kan selv opstille optagelseskriterier, men de skal følge dagtilbudsloven samt almindelige retsprincipper.

Private *förskolor* kan drives under mange forskellige ejerstrukturer. Én af strukturerne indebærer, at medarbejderne har mulighed for at eje aktier i institutionen. Et eksempel på dette er Ängsdals Skolor i Malmø. Den drives som en privat virksomhed, hvor medarbejderne har mulighed for at blive aktionærer. Institutionen har 4 arbejdspladser med over 100 medarbejdere.

Svensk lovgivning tillader, som den danske lovgivning, at institutionerne kan trække overskud ud til ejerne, hvis de overholder de lovgivningsbestemte rammer for kvalitet i tilbuddet.

Medarbejderejede daginstitutioner i en dansk kontekst

Man kan som privat aktør etablere private dagtilbud, jf. dagtilbudsloven. Kommunen har i modsætning til Sverige ikke anvisningsret til private daginstitutioner. Københavns Kommune kan derfor ikke benytte de private institutioner til at sikre forsyningsforpligtelsen for børn indtil skolestart. Skulle kommunen være på kant med denne forpligtelse, ville det skulle løses på anden vis end via de private daginstitutioner.

Der er ikke hindringer i lovgivningen for, at en privat institution etablerer sig som et anparts- eller aktieselskab med medarbejdereje for øje. I en sådan konstruktion vil det være muligt for ejerne, i dette tilfælde medarbejderne, at trække overskud ud af virksomheden. Der er derfor ikke behov for en forsøgsordning med medarbejderejede institutioner i København, da der allerede er mulighed for private medarbejderejede institutioner.

Hvis man ønsker at fremme private medarbejderejede institutioner, er det forvaltningens vurdering, at kommunen ikke har mulighed for at påvirke, hvordan ejerskabskredsen i et privat dagtilbud skal være. Man kunne fx forestille sig, at kommunen i højere grad vil forsøge at udleje kommunale bygninger til privat institutionsbrug. I det tilfælde er det forvaltningens vurdering, at det vil være i strid med lovgivningen, hvis kommunen stiller krav om medarbejdereje ved udlejningen. Det kræver en mere omfattende juridisk udredning, hvis mulighederne skal undersøges til bunds.

Det vil ikke være muligt for selvejende institutioner at blive drevet som en medarbejderejet virksomhed, da de er non-profit institutioner drevet af en bestyrelse, der blandt andet kan bestå af forældrene, eksterne personer der ved noget om dagtilbudsdrift eller medarbejderrepræsentanter.

Formelt vil det være bestyrelsesmedlemmerne, der registreres som ejere. Reelt er der dog ingen ejere. Selvejende institutioner kan kun anvende overskud fra institutionen til institutionens drift eller et andet formål fastsat i institutionens vedtægter. Det er derfor ikke muligt at udbyde medarbejderaktier inden for denne selskabsform.